

27 HAZİRAN 1996 Perşembe

SEBAHATTİN ÇELEBİ
İSMAİL KUL

Almanya'nın önde gelen göç uzmanlarından Prof. Dr. Klaus J. Bade, Almanya'nın tarih itibarıyla birçok göç hadisesi yaşadığını ve bu konuda oldukça tecrübeli olduğunu belirterek, buraya gelen yabancıların mutlaka çifte vatandaşlık hakkında yararlandırılması gerektiğini söyledi. Bade, serbest dolaşımın temin edilebilmesi gerektiğini belirtti ve "Türkler burada en büyük "misafir işçi" topluluğunu oluştururken ne serbest dolaşım hakları var ne de yerel seçim hakları var. Türkiye'nin AB ile olan ilişkileri burada yaşayan Türk vatandaşlarına serbest dolaşım hakkını kazandırabilecek bir şekilde düzenlenebilir. Bu arada yerel seçim hakkı da tanınmalı" dedi.

Prof. Dr. Klaus J. Bade, konuyla ilgili sorularımıza cevapladı: "Göç eden insan" ile "iskan eden insan" arasındaki ilişki hangi niteliktedir?

O kavram; göç olgusunun insan varlığının ayrılmaz temel gerçeklerinden biri olduğunu belirtmektedir. İnsan konu edinen, "insan bilimlerinde" aslında tüm dalları aynı anda ilgilendiren meselelerin sayısı çok değil. Bunlar, doğum, ölüm, hastalık, nüfus gelişimi ve göç vakası gibi. Bunlar, konu edinilen temel meseleler. Göç olgusunun insan hayatının çağlar arası temel bir sabitesi olduğunu kabul etmek gerekir. "Homo migrans" ifadesi de bunu ifade etmeyi amaçlamaktadır.

Özellikle son 30 yılda kitlesel göçlerin sözkonusu olduğu kaydediliyor. Tarihi gelişim çizgisinde, eski çağlardan "hareket eden" günümüz insanına (homo mobilis) doğru gelişim gözleniyor. Önümüzdeki yıllarda dünyada "hareket eden" insanın meydana getirdiği göç olgusu dünyada hangi önem derecesine sahip olacak?

Bu hususta birkaç şeyi söylemek lazım. İnsanın tarihi gelişim çizgisi iskan eden insanın doğru bir seyir gösteriyor demek, meseleyi herhalde basite indirgemek olur. İnsanlar başlangıçta, yani eski çağlarda da sürekli olarak yer değiştiren bir hayat biçimine sahiptiler. Yeni Çağın başlarında, yani 17. ve 18. yüzyıllarda ve kısmen Ortaçağ dünyasında da insanlar göç unsuru günümüze nazaran daha büyük bir yer işgal ettiği bir hayat yaşıyorlardı. Papazlar dahi, bölgelerine ulaşmak için sürekli yer değiştirmek zorundaydı.

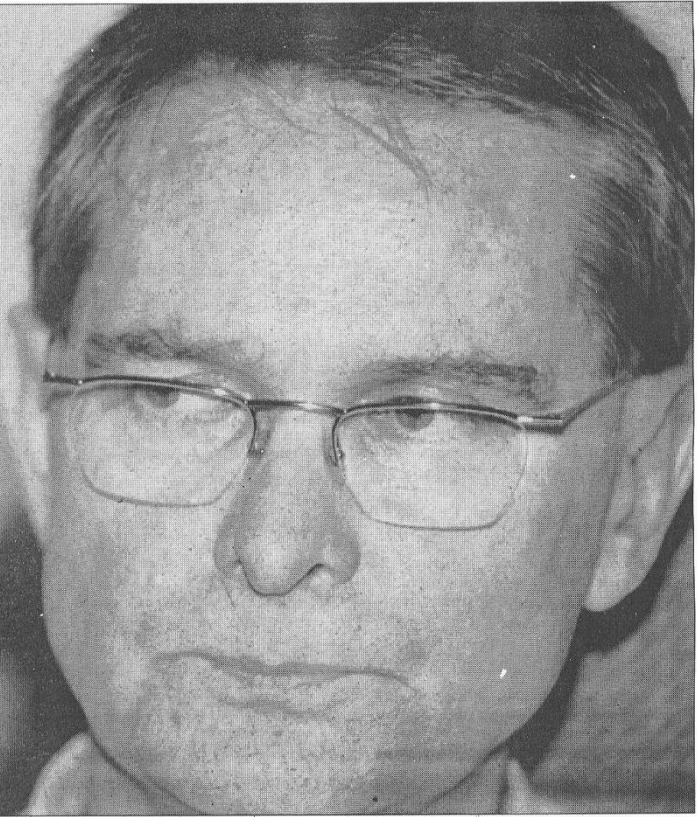
Almanya'da göçmenlerin topluma entegrasyonunda büyük problemler yaşanıyor. Bu problemin kolayca aşılabilmesi için önerileceğiniz teklifler nelerdir?

Önümüzdeki yıllarda göçler ve göçmenlerin topluma entegrasyonu hakkında durumu açıklığa kavuşturmalıyız. Öyle bir durumda bulunuyoruz ki, ben bunu 80'li yıllarda defansif inkarcılık kavramı (defensive Erkenntnisverweigerung) ile tasvir etmişim. O zamanlar göç olgusu inkar edildi. Bugünkü durum ise "reaktive Sozialreparatur" tepkisel sosyal tamir diye tasvir edilebilir. Her seferinde bir olay olduğunda sonuçları ortadan kaldırmak için duruma bir kanun ile cevap veriliyor. Meydana gelen zararları sınırladığına politikası takip ediyor. Ben aktif göçmen politikası taraftarıyım. Demin de belirttiğim gibi birçok çözüm yolu teklil olarak mevcut. Ancak bu çözüm yolları birbirine uyumlu hale getirilmeli ve nasıl bir gelecek tasavvur ediyor, bu açıklığa kavuşturulmalı.

GÖÇMEN YASASINA PARTİLER ENGEL
Bizim yasanın mümkün olduğu kadar ekonomik göç ile sığınmacı göçü ayırt etmemiz gerekir. Almanya'da bu konudaki durum bu şekilde. Eğer Alman parlamentosunda göçmen yasası konusunda oylama partilere göre değil de mil-

Göç Uzmanı Prof. Dr. Klaus J. Bade:

Türklere Çifte vatandaşlık imkanı sağlanmalı

letvekillerinin hür iradesine göre yapılsaydı bu konuda çoktan bir sonuç alınmış olurdu ve bir göçmen yasası çıkmış olurdu. Çünkü her partide yeterli sayıda böyle bir yasanın gerekliliğine inanan milletvekili var. Fakat bugüne kadar farklı parti çıkarılan uğruna bir türlü gerçekleştirilemedi.

mede tereddüt geçiren insanlar açısından çifte vatandaşlık konusunda da hoşgörülü davranmamız lazım diye düşünüyoruz. Bu insanlarda iki bağli, iki kimlik gelişmiş durumda. Bu insanlar bu iki kimlikten birini tercih noktasına getirmek yanlış olur. Ben bu durumu üniversitedeki yabancı uyruklu

leceğin göç potansiyeline ne derecede hazırız? Bazıları Almanya bir göçmen ülkesidir derken bazıları da bunun aksini söyleyebilir. Bence bu her iki yaklaşım da yanlış. Eğer biz sadece rakamlarla bazında meseleye eğilir ve sadece niceliksel argümanlar kullanırsak, Almanya tabii ki göçmen ülkesidir diye-

konuda politikalar geliştiriyorsa, o zaman göçmen ülkesidir. Almanya ise biraz kararsız ve şaşkın olarak bu iki kutubun ortasında bulunuyor. Almanya bir taraftan pragmatik bir politika ile mevcut durumu ve gelişmeleri düzenlerken diğer taraftan da bir çoğunluk Almanya'nın bir göçmen ülkesi olmadığını yolundaki tezinde ısrar edi-

men ülkesi özelliği taşıdığına söyleyebiliriz. **Yabancı düşmanlığının çeşitli ekonomik, toplumsal, siyasi ve kültürel alanda meydana gelen krizlerden kaynaklandığı söylenebilir mi?** 90'lı yılların başlarındaki yabancı düşmanlığı veya yabancı korkusu bugünkü sorunlarımızdan

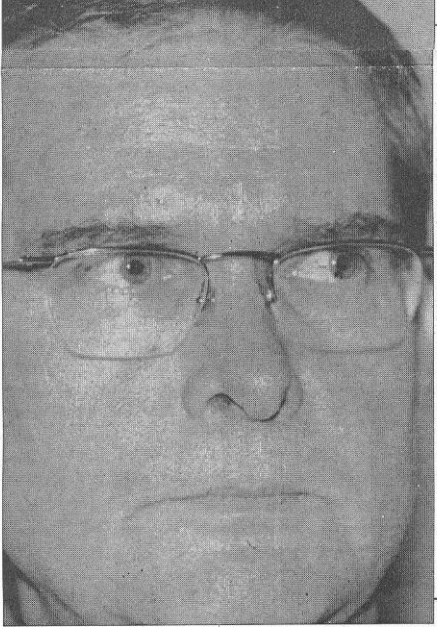
miş oldu. Yabancılar korkusu ve yabancı düşmanlığının arkasında insanların kendi ekonomik durumlarına ilişkin kaygılar, kendi sosyal durumlarına ilişkin kaygılar ve kültürel kimliklerine ilişkin kaygılar bir rol oynuyor. Ancak ben kültürel kimliklerden bahsedilenin aslında bununla neyi kastettiklerini bildiklerini zannetmiyorum. Son yıllarda yabancı düşmanlığı en azından söylenene göre

TRK sözkonusu olduğunda, hiç çekinmeden bir terör örgütü tanımı getiriyoruz. Aynı şekilde PKK ile ilgili olarak da bir terör örgütünden bahsedilemez mi?

Ben kendi konumunda bunu söyleyemem. Ben PKK'nın ne terör örgütü olduğunu ne de terör örgütü olmadığını söyleyebilirim. Bir taraftan devlet veya ordu şiddetini diğer taraftan da Kürt halkının otonomi mücadelesinin karşılıklı etkileşimini görmek lazım. PKK bir taraftan bir fil iken, diğer taraftan da karşı bir file gösterilen tepki. Türk halkı Kürt meselesini makul bir çözüme kavuşturmayı denemelidir.

ÇİFTE VATANDAŞLIK İMKANISAGLANMALI
Serbest dolaşım hakkında ne der düşünüyorsunuz. Serbest dolaşım mı, yoksa vatandaşlığa geçiş tasvip edersiniz?

Türkiye AB'nde bulunmadığı için bu zor bir mesele. Kanaatime göre ya Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na girişini hızlandırmalıyız, ya da Türkiye'den gelen insanların burada kabul edilemez bir şekilde "misafir işçi" topluluklarına, AB üyesi ülkelere vatandaşlarına kıyasla dezavantaj içinde yaşamalarını önlemek için ara çözümler bulmalıyız. Veya belki de bunların her ikisi de birbirine bağlı bir şekilde görülebilir. Türkler burada en büyük "misafir işçi" topluluğunu oluştururken ne serbest dolaşım hakları var ne de yerel seçim hakları var. Türkiye'nin AB ile olan ilişkileri burada yaşayan Türk vatandaşlarına serbest dolaşım hakkını kazandırabilecek bir şekilde düzenlenebilir. Bu arada yerel seçim hakkı da tanınmalı. Bunun da ötesinde daha önce belirttiğim gibi eski misafir işçi statüsündeki insanların nesillerine ve burada uzun bir zamandır yaşayan mesela 10-15 sene beri yaşayan otomatikman çifte vatandaş olabilmeli.

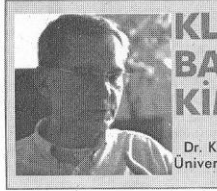
Bu hususta ilgilili olarak birşey daha eklemek istiyorum. Bizim ailem burada yaşayan yabancı uyruklu göçmenlere Alman vatandaşlığına geçmede kolaylık sağlanmaz lazım. Bunun yanı sıra ayrıca uzun zamandır burada yaşayan ancak Alman vatandaşlığına geç-

öğrencilerimde de görüyorum. Bunlar ben hem Almanım hem de Türkiyim, hem Almanım hem de Portekizim diyorlar. Bu insanlar neden sadece Alman olmaya zorlayalım. **GÖÇMEN ÜLKE TANIMI**
Almanya günümüzün ve ge-

biliriz. Bu meselenin formülü söyle. Eğer bir ülkeye giren göçmenlerin sayısı ülkeye terk eden göçmenlerin sayısını aşarsa o ülke bir göçmen ülkesidir, ancak niteliksel olarak durum çok farklı. Niteliksel olarak bir ülke eğer kendini bir göçmen ülkesi olarak görüyorsa, göçmen almak istiyorsa, bunu kanunlarla düzenliyorsa, bu-

yor. Hakikat bu iki kutubun ortasında bulunuyor. Bu ülke on yıllardır çok karmaşık ve kompleks bir göç olgusu ile karşı karşıya bulunuyor. Bu duruma göçmen politikası yerine yabancılar politikası ile karşılık vermek istiyor. Bu bir hata. Almanya'nın, bu tanımlamalardan sonra, yeni tip bir göçmen ülkesi olduğuna veya modern bir göç-

çok farklı. O dönemde ekonomik kriz vardı, nisbeten büyük oranda işsizlik vardı. Ayrıca çok büyük sayılarda göçmen girdisi vardı. Bu göç vakasına karşı siyasiler yasalarla cevap vermede zorlanıyor. Bu iki durum, yani vatandaşlıkta kuşku ve politikacılardaki çaresizlik biraraya gelince, o çirkin olaylar için zemin müsait bir hale gel-

KLAUS J. BADE KİMDİR?
Dr. Klaus J. Bade Osnabrück Üniversitesi'nde Yakın Tarih

Profesörü ve aynı üniversite bünyesinde bulunan "Göç ve Kültürlerarası Yaşam Araştırma Merkezi" isimli Enstitünün de müdürü. Prof. Bade, öncelikli ilgi alanı olarak sosyal ve ekonomi tarihi, sömürgecilik tarihi, nüfus gelişimi ve göçme ve günümüzde göç olgusu konuları ile ilgilileniyor. Prof. Bade göç konusunda Almanya'nın önde gelen uzmanlarından biri. Prof. Bade'nin son dört yılca konuyla ilgili yayınladığı kitaplar şunlar: Deutsche im Ausland - Fremde in Deutschland (1992),

Das Manifest der 60 (Deutschland und die Einwanderung 1994), Homo Migrans (1994), Ausländer - Aussiedler (1996), Menschen über Grenzen (1995), Migration - Ethnizität - Konflikt. 1944 yılında doğan Prof. Bade, Tarih, Alman Dili ve Edebiyatı, Siyasal ve Bilimler bölümlerinde öğrenim gördü. 1972 yılında doktorasını tamamladı. 1981 yılında yakın tarih profesörü ünvanını aldı. Birçok bilimsel derginin çıkarılmasında katkıda bulunan Prof. Bade Türkiye'de öğretim görevliliği de yaptı.

Almanya'da yeni yazım kuralları yürürlüğe giriyor

CEM ALBAY
FRANKFURT(CHA) - Almanya gündemini uzun zamandan beri meşgul eden yeni yazım kurallama geçiş meselesi, reform karşılarının itirazlarının reddedilmesi ile yeni bir boyuta ulaştı. Bundan sonra önümüzdeki öğrenim döneminde Almanya'nın 8 eyaletinde yeni yazım kurallarına geçilmesi kararlaştırıldı. Planlanan iki yıl önce uygulamaya geçecek olan eylemler şunlar: Baden-Württemberg, Baviera, Aşağı Saksonya, Kuzeyren-Westfalya, Rheinland-Pfalz, Saksonya, Bremen ve Thüringen.

Gelsenkirchen Üniversitesi İstanbul'a gezi düzenledi

CEM ALBAY
FRANKFURT - Gelsenkirchen Üniversitesi İstanbul'a bir haftalık bir gezi düzenledi. Prof. Dr. Mete Demirez'in öncülüğünde gerçekleşen geziye teknik ve ekonomik bölümlerden olmak üzere 13 kişi katıldı. Gelsenkirchen Üniversitesi ile Yıldız Üniversitesi'nin kooperasyonu çerçevesinde gerçekleşen programda Alman ve Türk öğrenciler arasında kaynaşma sağlandı. Tübitak-Marmara-Araştırma merkezi, Tekel

ve Mercedes fabrikası gibi kuruluşlar ziyaret edilerek çalışmalar yapıldı. Bunun dışında ayrıca Topkapı Sarayı, Ayasofya Camii, Kapalı Çarşı gibi tarihi yerler gezilerek kültürel faaliyetlerde bulunuldu. Özellikle boğazda yapılan tekne gezisi Alman öğrencileri çok etkiledi. Türk öğrencilerin Almanca bilmesinden dolayı hiç bir iletişim sorunu yaşanmadığı program güzel bir gece konseri ile son buldu.